

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Brännan, Årjäng kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610244 Brännan
Mittpunktskoordinat:	1283949 - 6614464
Totalareal:	161 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Område är utpekade enligt Habitatdirektivet.
Fastigheter:	Årjängs kommun: Juskog 1:14
Ägandeförhållande:	Juskog AB

Beskrivning av området

Brännan ligger på mellan 175 och 225 m ö h. Från Lilla Kroktjärn (norra delen av Sandsjön) i väster sträcker sig området åt öster, i en västsluttning och över ett flackare höjdparti, fram till Södra Sundsvattnet i öster. Merparten av området utgörs till 134 ha av äldre fastmarksskog, bestående av äldre granskog i sent successionsstadium eller magrare tallskogar med inslag av hållmarker. I området finns två naturvårdsbrännor som är ca 15 ha stora. På mossar och mossepartier dominerar tall med inslag av enstaka björk och gran. Kärr och sumpskogar utgörs mestadels av lövsumpskogar med björk och klibbal och ett varierat inslag av gran. Död ved av både barr- och lövträd förekommer fläckvis i rikligt mängd, särskilt i västra delen.

De största naturvärdena är knutna till de gamla granskogsbestånden med visst lövinslag och till de naturvårdsbrännor som anlades 1997 och 2002. På brandfältet finns nu stora mängder död ved som skapar förutsättningar för förekomst av bl.a. hotade hackspettar och skalbaggar. Ett av de områden som har brunnit utgörs till stor del av två naturvärdesobjekt och flera mindre nyckelbiotoper. I de äldre, naturskogsartade bestånden finns en koncentration av rödlistade arter som föredrar fuktiga och skuggiga miljöer, bl.a. ett artrikt lavsamhälle med förekomst av broktagel, läderlappslav och lunglav. Inom området har även en rödlistade art av vedlevande insekter påträffats; större flatbagge. Under våren 2005 har fynd av raggbocksangrepp gjorts på låga. Dessutom finns det även nordlig plattbagge och jättesvampmal inom området.

Sett ur ett värmländskt perspektiv utgör området en viktig del att bevara genom sina gamla naturskogsartade bestånd, brandfält, gamla grova lövträd och en rik förekomst av död ved med höga naturvärden. Området utgör en viktig del i Fjornshöjdens värdestrakt (större område med höga naturvärden). År 2002 förklarades Brännan som naturreservat.

Ingående naturtyp enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
9010	Västlig taiga	90	
91D0	Skogbevuxen myr	5,4	
9080	Lövsumpskog av fennoskandisk typ	1,6	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Brännan är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna, *västlig taiga*, *skogbevuxen myr* och *lövsumpskog av fennoskandisk typ*, på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna i Brännans Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 90 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Andel död ved/levande ved ska vara minst 1/5. - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Sumpskogar har en ostörd hydrologi och hydrokemi. <p><i>Typiska arter</i></p>
Skogbevuxen myr (91D0)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 5,4 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Täckningsgrad av träd- och buskskikt. - Mängden död ved? - Hydrologiska strukturer. - Opåverkad hydrologi och hydrokemi. <p><i>Typiska arter</i></p>
Lövsumpskog av fennoskandisk typ (9080)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 1,6 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död/levande ved. - Trädslagsfördelning. - Diken eller annan verksamhet som kan påverka hydrologin får inte förekomma. <p><i>Typiska arter</i></p>

*/ Bevarandemålen fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att de ingående naturtyperna *västlig taiga*, *skogbevuxen myr* och *lövsumpskog av fennoskandisk typ* ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

9010 Västlig taiga och 91D0 Skogbevuxen myr

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
 - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
 - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
 - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
 - HålträdSubstraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.
- Ostörd hydrologi i myrmarker och sumpskogar.
- Påtaglig minskning av antalet typiska arter och deras populationer får ej ske.

9080 Lövsumpskog av fennoskandisk typ

- Kontinuitet av lövträd av varierande ålder och trädslag, främst klibbal, men också ask, asp samt gråal och björk kan förekomma.
- Olika typer av substrat:
 - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
 - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
 - Träsocklar
 - HålträdSubstraten utgör viktiga livsmiljöer främst för mossor men även epifytiska lavar och svampar samt för landmollusker och insekter.
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Översilad eller genomsilad mark med ostörd hydrologi.
- Ingen påtaglig minskning av naturtypens typiska arter.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Produktionsskogsbruk i eller i anslutning till ett objekt med *skogbevuxen myr* utgör ett generellt hot. Större uttag av träd kan skapa markförstöring och förändra hydrologin, samt leda till uttorkning och konkurrensutsättning för arter knutna till naturtypen. Skogsbruk kan inte bedrivas utan att naturtypens karaktärsarter hotas. Även för naturtypen *västlig taiga* utgör olika former av produktionsinriktat skogsbruk, i eller i anslutning till objekt; hot mot

naturtypen, genom att orsaka brist på gamla träd, död ved etc. På sikt kan även brist på brand utgöra ett hot.

Brännans Natura 2000-område omfattas av Brännans naturreservats föreskrifter. Syftet med naturvårdsförvaltningen i naturreservatet är dels att bibehålla gamla naturskogsbestånd med rik förekomst av död ved och grova lövträd, och dels ett successivt nyskapande av brandfält i intervaller så att området på sikt hyser flera olika successionstadier efter brand. Föreskrifter och skötselplan i gällande beslut om naturreservat bedöms på ett fullgott sätt hantera generell hotbild (skogsbruk, brist på bränder och markavvattning) mot de naturtyper och de arter som finns inom området. Någon direkt hotbild mot själva Natura 2000-området bedöms därför inte föreligga. Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan dock indirekt utgöra hot mot Brännans naturtyper och arter. Exempelvis hotas hackspettarna och skogshönsen, vilka kräver stora arealer lämplig livsmiljö, av storskaliga förändringar i skogslandskapet. En minskning av lövträdsrika skogsmiljöer med hög andel död ved utgör ett stort hot. Vad det gäller fågelarterna utgör Brännans naturreservat en värdekärna (område med högkvalitativ livsmiljö). Reservatet kan inte ensamt uppfylla alla krav som arterna kräver för att fortleva. För att tillfredsställa de olika fågelarternas krav på tillräckligt stora arealer lämplig livsmiljö krävs en god tillämpning av naturvårdshänsyn vid skogsbruksåtgärder inom de skogsbestånd som finns i det omgivande landskapet närmast Brännan.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna *västlig taiga*, *skogbevuxen myr* och *lövsumpskog av fennoskandisk typ* samt ingående fågelarter uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Brännan.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Markavvattning är tillståndspliktigt eller förbjudet beroende på var man befinner sig i landet enligt kap. 11, 13-14 §§ MB och förordningen om vattenverksamhet (1998:1388).
- Gällande föreskrifter till Brännans naturreservat. Länsstyrelsen förklarade år 2002, med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1982:1097), området som naturreservat.
- Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett

Syftet med Brännans naturreservat är att bevara, vårda och återskapa brandpräglad skog i olika successionsstadier. Syftet ska nås genom fri utveckling eller mindre naturvårdsåtgärder såsom selektiv ringbarkning och avverkning etc. för att gynna lövträd och kontrollerade naturvårdsbränningar som utförs med jämna intervall. Planer finns på att utföra en naturvårdsbränning inom området 2006. Genom dessa åtgärder gynnas arter beroende av lövträd. Arter som direkt gynnas av brand säkerställs även av dessa åtgärder.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder

Brännans naturreservat utgör en värdekärna för den hotade vitryggiga hackspetten. Vitryggig hackspett är ett av våra mest specialiserade ryggradsdjur med krav på omfattande arealer lövträdsrika livsmiljöer med äldre lövträd och ett stort inslag av död och döende lövved. Den kraftiga tillbakagången av arten har orsakats av en kraftigt minskning av lövträdsrika skogsmiljöer med en hög andel död och döende ved. Den primära orsaken till artens snabba tillbakagång hänger således samman med det senaste århundradets storskaliga förändringar av skogslandskapet, huvudsakligen till följd av hur skogsbruket bedrivits. Artens krav på livsmiljöerna står ofta i konflikt med skogsbrukets krav på lönsamma produktionsbestånd av barrträd.

I Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för vitryggig hackspett fokuseras på särskilt värdefulla trakter där områdesskydd (t ex reservatsbildning) kombineras med t ex riktad rådgivning om generell hänsyn i skogsbruket samt skötsel och restaurering för att långsiktigt öka lövandelen i skogslandskapet runt de områden som fortfarande hyser den vitryggiga hackspetten. Brännans naturreservat kommer att vara en viktig pusselbit i detta arbete.

Bevarandestatus idag

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och triviallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogsbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas från skogsbruk. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

Brännan

Brännans naturskog utgör ett representativt exempel på naturtypen *västlig taiga*. Skogens ålder, struktur och artsammansättning pekar på att naturliga processer formar skogen, även om det på vissa delar finns spår från tidigare avverkning och skogsbruk. Förekomsten av typiska arterna för västlig taiga är god, här finns arter som garnlav, violettgrå tagellav, bårdlav, tretåig hackspett och tjäder. Flera rödlistade arter påträffas, exempelvis brunpudrad nållav, aspgelélav och läderlappslav. Flera av de ingående arterna är signalarter. Signalarterna indikerar lång skoglig kontinuitet både vad det gäller levande barr- och lövträd men även olika former av död ved. Signalarterna indikerar också att området har hög och jämn luftfuktighet. Fågelarterna och kryptogamerna i området indikerar kontinuitet både på bestånds- och landskapsnivå.

Baserat på ovanstående karaktärer bedöms bevarandestatusen för naturtypen *västlig taiga* inom Brännans område i dagsläget vara gynnsam.

9080 Lövsumpskogar av fennoskandisk typ

Nationellt

Sumpskogar förekommer ofta insprängda bland andra skogstyper, varför det är svårt att avgöra naturtypens omfattning och bevarandestatus. Enligt uppskattningar finns mellan 15 och 20 000 hektar lövsumpskogar i landet. Lövsumpskogarna fördelas främst på skogar med klibbal, ask och asp i södra och mellersta Sverige samt gråal och glasbjörk längre norrut. Sumpskogarna har stor betydelse för florans och faunas i skogslandskapet och inslag av sumpskog höjer väsentligt ett områdes naturvärden. Med tanke på den kraftiga förlusten av naturtypen västlig taiga antas även att stora arealer av sumpskog har gått förlorade. Det största hotet mot sumpskogarna har varit skogsbruk och är så än idag. Dagens kvarvarande sumpskogar bör bevaras genom naturvårdshänsyn inom skogsbruket. Det är dock viktigt att påpeka att även intilliggande avverkningar innebär hot mot gynnsam bevarandestatus, då hydrologin och luftfuktigheten kan förändras.

Brännan

Brännans lövsumpskogar ligger insprängda bland andra skogstyper och innehåller tall, björk och asp. Bevarandestatusen är oklar.

91D0 Skogbevuxen myr

Nationellt

Naturtypen *skogbevuxen myr* förekommer i hela landet, med tyngdpunkt på Norrlandslänen samt Kronobergs län. Arealen skogbevuxen myr har dock minskat betydligt under 1900-talet, på grund av markavvattning och skogsbruk. En stor del av kvarvarande objekt bär lokala skador i form av diken. Myrarnas naturvärden beror på graden av mänsklig påverkan. Det största hotet mot naturtypen är skogsbruk, förändrad hydrologi och vattenregim samt torvutvinning. Den uppskattade totalarealen av skogbevuxna naturtyper i landet är ca 200 000 hektar.

Brännan

Trädskiktet på de *skogbevuxna myrarna* består till största delen av tall med inslag av enstaka björk och gran. Någon systematisk fältinventering av Brännans skogbeväxtade myrar har inte utförts, varför uppgifter om deras struktur till stor del saknas. Bevarandestatusen är oklar.

Uppföljning

För att bedöma ingående naturtypers bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras. Nedan beskrivs när och hur de olika bevarandemålen ska följas upp.

Uppföljningsprojekt är under utarbetande och komplettering kommer att ske då projektets riktlinjer och metoder är möjliga att tillämpa.

Bilagor

1. Natura 2000-områdets avgränsning
2. Ingående naturtypers utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

Länsstyrelsen Värmland, Miljöenheten. *Beslutsunderlag och skötselplan till Brännans naturreservat*. Beslut 2002-06-25. Karlstad.

Mild, C. & Stighäll, M. 2005. *Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett och dess livsmiljöer*. CM Digitaltryck AB 2005.

Naturvårdsverket. *Natura 2000- Art och naturtypsvisa vägledning*.

(<http://www.naturvardsverket.se>) 05-03-03.

Nitare, J. 2000. *Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog, flora över kryptogamer*. 2:a upplagan. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

SVS *Nyckelbiotopsinventering*, 96-01-29,30, 98-03-11.

SVS *Naturvärdesbeskrivning*, 96-01-29, 98-03-06.